

Tomasz Kusz

Sprawozdanie z VII walnego zebrania biblistów polskich i 49. symposium biblistów polskich (Katowice, 20–22 września 2011)

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 44/2, 646-652

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Ks. TOMASZ KUSZ
Uniwersytet Śląski w Katowicach
Wydział Teologiczny

Sprawozdanie z VIII Walnego Zebrania Bibliistów Polskich i 49. Sympozjum Bibliistów Polskich (Katowice, 20–22 września 2011)

W dniach 20–22 września 2011 roku w gmachu Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego oraz Wydziału Teologicznego UŚ w Katowicach odbyło się 49. Sympozjum Bibliistów Polskich.

Sympozjum zostało poprzedzone obradami VIII Walnego Zebrania Stowarzyszenia Bibliistów Polskich (SBP), które poprowadził przewodniczący SBP ks. prof. dr hab. Waldemar Chrostowski. Na początku ks. Chrostowski przedstawił sprawozdanie z prac Zarządu SBP w mijającym roku oraz statystykę Stowarzyszenia, które obecnie liczy 278 członków, w tym 80 samodzielnych pracowników naukowych (33 profesorów i 47 doktorów habilitowanych), 161 doktorów oraz 37 osób ze stopniem licencjata teologii.

Zwyczajem lat poprzednich do rąk uczestników Sympozjum oddano kolejny – VIII tom *Zeszytów Naukowych Stowarzyszenia Bibliistów Polskich*, w którym oprócz aktualnego spisu członków SBP znalazły się artykuły oraz w *liber defunctorum* nota biograficzna poświęcona zmarłemu 30 kwietnia br. śp. ks. prof. dr. hab. Ryszardowi Rubinkiewiczowi. Zapowiedziano też wydanie dwóch ksiąg pamiątkowych: ku czci ks. prof. dr. hab. Jana Łacha z okazji 85. rocznicy urodzin oraz ku czci ks. prof. dr. hab. Józefa Kozry z okazji 65. rocznicy urodzin. Podczas Walnego Zebrania SBP przyjęto wniosek Zarządu o nadanie honorowego członkostwa SBP ks. prof. dr. hab. Stanisławowi Bieleckiemu.

Na wniosek przewodniczącego Stowarzyszenie postanowiło przyłączyć się do powszechnego protestu wobec obecności w telewizji publicznej satanisty Adama Darskiego ps. Nergal, który publicznie podarł księgę Pisma Świętego oraz przeciw wypowiedzi prof. Magdaleny Środy, deklarującej gotowość zniszczenia Biblii. Członkowie SBP swoje stanowisko zawarli w listach otwartych, które skierowano na ręce prof. Katarzyny Chałasińskiej-Macukow, Rektor Uniwersytetu Warszawskiego – uczelni, na której prof. Środa jest wykładowcą (załącznik nr 1) oraz do Juliusza Brauna, Prezesa Zarządu Spółki Telewizja Polska S.A. (załącznik nr 2). Oba listy otwarte wysłano także do prasy.

W katowickim spotkaniu bibliistów udział zgłosiło 180 naukowców reprezentujących różne ośrodki akademickie oraz wyższe seminaria duchowne.

Pierwszy dzień sympozjum rozpoczęła Msza św. w kaplicy WSSD w Katowicach pod przewodnictwem abp. Damiana Zimonia. W homilii metropolita górnośląski przedstawił działania, jakie Kościół śląski podejmuje, by spopularyzować i przybliżyć wiernym Biblię. Kaznodzieja wspominał o wychowaniu biblijnym młodzieży oazowej, opartym na programie Sługi Bożego ks. Franciszka Blachnickiego, oraz o praktyce *lectio divina*, podejmowanej przy okazji wizytacji kanonicznych parafii.

Pierwszej sesji symposium przewodniczył ks. dr Henryk Drawnel (INB KUL). W sesji tej przedstawiono dwa wystąpienia: referat ks. dr. hab. Wojciecha Pikora (INB KUL): *W poszukiwaniu śladów asyryjskiej diaspory Izraelitów w Księdze Ezechiela* oraz komunikat dr. Wojciecha Koska: *Logika „błędnego koła” i jej przewycięzanie w egzegezie naukowej XX wieku*.

W swoim referacie ks. Pikor postanowił nawiązać do badań prowadzonych przez ks. Chrostowskiego poświęconych istnieniu asyryjskiej diaspory Izraelitów. Prelegent poruszył trzy kwestie: pytanie o Ezechielowo świadectwo istnienia diaspory Izraelitów w Asyrii, pytanie o istnienie i kształt tej diaspory w imperium neoasyryjskim oraz problem proroka Ezechiela jako świadka wygnania babilońskiego. Biblista zreferował najpierw wyniki analizy tekstów z Księgi Ezechiela, które mogą wskazywać na istnienie i prężność asyryjskiej diaspory Izraelitów. Autor na nowo przebadął motyw ogrodu Eden (Ez 28,11-19; 31,1-18); „trzydziesty rok” (Ez 1,1); spór o ziemię obiecaną (Ez 11,14-17); historię Izraela i Judy (Ez 23) oraz wizję ożywienia wyschniętych kości (Ez 37,1-14). W swoim wystąpieniu ks. Pikor szerzej omówił tekst dotyczący historii Izraela i Judy (Ez 23). Analizując Ez 23, opowiedział się, by wyrocznie o dwóch zdeprawowanych siostrach uznać za tekst pozostający w nurcie tradycji jerozolimskiej, związanej z reformami Jozjasza pod koniec VII w. przed Chr., a nie wywodzący się z diaspory asyryjskiej Izraelitów (II poł. VIII w. przed Chr.). Następnie autor omówił kwestię statusu i pozycji społecznej deportowanych Izraelitów oraz ocenił politykę religijną Asyrii i zweryfikował prawdopodobieństwo istnienia asyryjskiej diaspory Izraelitów jako wspólnoty narodowej i religijnej w Mezopotamii. Według biblisty, uwzględniając kontekst społeczny, polityczny i religijny deportowanych, trudno znaleźć dowody istnienia wspólnoty Izraelitów, która w warunkach wygnania asyryjskiego tworzyłaby okrzeplą, o silnej tożsamości i tworzącą pod względem tradycji religijnych diasporę. Ostatnia część przedłożenia dotyczyła kwestii, w jakim stopniu Ezechiel jest świadkiem Izraelitów deportowanych przez Asyryjczyków w drugiej połowie VIII w., a na ile jest głosem wygnańców z Judy z pierwszej połowy VI w. w Babilonii. Konkludując, ks. Pikor rozważał jako możliwe przeniesienie wszystkich określeń asyryjskiej diaspory Izraelitów, proponowanych przez ks. Chrostowskiego, na Judejczyków przesiedlonych do Babilonii w pierwszych dwóch dekadach VI w. przed Chr. Według prelegenta, to wygnańcy babilońscy mogliby stworzyć prężną, stabilną, tworzącą wspólnotę, która podjęła gruntowną refleksję nad wcześniejszymi tradycjami biblijnego Izraela, kładąc fundamenty pod judaizm powygnaniowy, a Księga Ezechiela byłaby nie tylko świadectwem, ale i głosem wygnańców przesiedlonych po 597 r. do Babilonii.

Komunikat dr. Wojciecha Koska dotyczył logiki „błędnego koła” i jej przewycięzania w egzegezie naukowej XX w. W pierwszej części przedłożenia prelegent, opierając się na pojęciach dowodu naukowego i pseudonaukowego, przedstawił problematykę powstawania tzw. „błędnego koła” w rozumowaniu. W drugiej części wystąpienia Kosek zaprezentował krytykę biblijnego dowodu o Rolanda de Vaux, dotyczącego historycznego rozwoju święta Paschy. Twierdzenie, że pierwotnie Pascha była osobnym świętem, niezłączonym z Przaśnikami, według prelegenta, jest nieudowodnione, gdyż w swoim dowodzeniu o. de Vaux oparł się na przesłankach, z których jedna z góry zakładała prawdziwość dowodzonej tezy.

Druga sesja symposium odbyła się pod przewodnictwem s. dr Jolanty Pudełko (UKSW, PWT Warszawa). W tej części symposium przedstawiono dwa wystąpienia: referat dr. hab. Michała Wojciechowskiego (UWM): *Bić się czy nie bić? Biblijne reakcje na przemoc obcych imperiów* oraz komunikat ks. dr. Macieja Basiuka (UŚ): *Pięcioksiąg w Qumran. Implikacje teologiczne*.

Za punkt wyjścia do rozważań nad problem: bić się czy nie bić? Wojciechowski przyjął, przedstawioną w księgach Pisma św., konkretną sytuację historyczną oraz wskazanie

biblijne dotyczące zachowania się w tych okolicznościach. Prelegent zauważył, iż pod względem nastawienia do władz i polityki, teksty biblijne należy podzielić na dwie grupy, odpowiadające czasom przed i po wygnaniu do Babilonii. Omawiając poszczególne teksty, wykazał, że sposób traktowania władzy był uzależniony od faktu posiadania własnego króla i królestwa, bądź utraty samodzielności politycznej. Wojciechowski przedstawił cztery etapy reakcji na władzę obcą w tradycji biblijnej. Pierwszy etap to czasy samodzielnego bytu politycznego, kiedy walka z wrogami w obronie kraju i wiary Jahwe była czymś naturalnym. Etap drugi rozpoczął się w momencie doświadczenia ogromnej przewagi Asyrii i Babilonii i cechował się zakwestionowaniem walki zbrojnej. Postawy tego okresu prelegent scharakteryzował jako kapitulacja i mała stabilizacja, czyli dostosowanie się do życia pod obcą władzą z zachowaniem obowiązków wobec Boga. Według autora, etap trzeci dotyczył konfrontacji z władzą i kulturą grecką w czasach machabejskich, kiedy to Żydzi stawali wobec sprzecznych wyborów: albo być politycznie lojalnym, albo stawiać opór zbrojny. Etap ostatni, czwarty objął okres Nowego Testamentu, w którym można było wyróżnić nurt lojalności i nurt sprzeciwu wobec rządzących, przy czym nurt sprzeciwu został wyrażony bardzo dyskretnie albo przez apokaliptyczną symbolikę. Konkludując, Wojciechowski stwierdził, że teksty biblijne, wskazując na wielość postaw wobec władzy, nawet sprzecznych wobec siebie, nie dają jednoznacznej odpowiedzi na tytułowe pytanie „bić się czy nie bić”, a raczej przedstawiają przesłanki do działania w różnych sytuacjach politycznych.

Komunikat ks. Basiuka dotyczył zbioru tekstów Pięcioksięgu odnalezionego w Qumran. Na początku prelegent przedstawił ogólnie statystykę tekstów biblijnych pochodzących z Qumran, a następnie zaprezentował wykaz, odnalezionych nad Morzem Martwym, fragmentów Księgi Rodzaju dotyczących historii Abrahama. Zauważył, iż odrzucając jeden z nich, którego przynależność do księgi jest dyskutowana, teksty qumrańskie przedstawiają dzieje Abrahama w wersji krótszej (dopiero od przymierza w Rdz 17), niż przekazuje ją tekst masorecki BHS. Konkludując, ks. Basiuk podkreślił, iż gdyby faktycznie wersja kanoniczna historii Abrahama była poszerzeniem jej qumrańskiego odpowiednika, to wskazywałoby to, że w czasach Qumran nie było jeszcze ostatecznej redakcji Księgi Rodzaju lub że przynajmniej obok wersji dłuższej istniał czytany wariant krótszy. Fakt ten poddawałby w wątpliwość ustalenie zakończenia redakcji Pięcioksięgu na wiek V–VI przed Chr. W zakończeniu prelegent podkreślił, iż wszystkie wnioski są hipotezami wymagającymi dalszych badań.

Blok obu sesji dopołudniowych zakończyło uroczyste wręczenie dwóch Ksiąg Pamiątkowych: ku czci bp. prof. dr. hab. Zbigniewa Kiernikowskiego i ks. prof. dr. hab. Waldemara Chrostowskiego. Laudacje na cześć obu biblistów wygłosił wiceprzewodniczący SBP ks. prof. dr. hab. Henryk Witczyk. Następnie na schodach Kurii Metropolitalnej wykonano pamiątkową fotografię wszystkich obecnych na sympozjum biblistów polskich.

W przerwie między obradami uczestnicy sympozjum mieli okazję nawiedzić archikatedrę katowicką oraz zwiedzić Muzeum Archidiecezjalne. Udano się także pod Krzyż-Pomnik Poległych Górników Kopalni „Wujek”, gdzie złożono wieńce. Modlitwę za zamordowanych dzielników górników oraz ich rodziny poprowadził ks. prof. dr. hab. Józef Kozyra. Bibliści zwiedzili także Izbę Pamięci poświęconą pacyfikacji kopalni „Wujek”, którą opiekują się emerytowani górnicy – uczestnicy strajku z grudnia 1981 roku.

Trzecia sesja sympozjum odbyła się pod przewodnictwem ks. prof. dr. hab. Józefa Kozyry. Obejmowała dwa wystąpienia: referat ks. dr. Wojciecha Węgrzyniaka (UPJPII): *Wyzwania współczesnej biblistyki na przykładzie Ps 14*. oraz referat prof. dr. hab. Adama Linsenbartha (IGiK Warszawa): *Rozwój światowej kartografii biblijnej w okresie od XV do XIX wieku*.

Referat ks. Węgrzyniaka składał się z pięciu części, odpowiadających poszczególnym problemom i wyzwaniom współczesnej biblistyki, ukazanym na podstawie badań nad Ps 14. Pierwszą kwestią poruszoną w przedłożeniu był problem ustalenia tekstu biblijnego. Prelegent zwrócił uwagę, że obecnie przyjmowany tekst Ps 14 jest krótszy o pięć wersetów od wersji, która była uznawana przez 1900 lat oraz komentowana przez Ojców Kościoła i egzegetów. Według ks. Węgrzyniaka, powyższy problem Ps 14 jest sygnałem, iż kwestia tekstu Pisma św. wymaga głębszych studiów i bardziej precyzyjnego opracowania. Drugą podjętą w referacie kwestią, był problem, który ks. Węgrzyniak określił jako „napięcie między argumentem a autorytetem”. Studiując kompozycję Ps 14, zauważył, że w literaturze znajduje się co najmniej trzynaście różnych jego struktur i podziałów, które w większości dokonane są bez żadnego uzasadnienia. Biblista zasugerował, by zmienić myślenie na bardziej krytyczne i nie mówić o hipotezach, przytaczając tylko nazwiska osób, które je wspierają, ale nie argumentują. Podkreślił, że argumentem powinien być zawsze argument, a nie nazwisko. Jako trzecią sprawę, która może stanowić wyzwanie dla każdego biblisty, prelegent przedstawił problem odtwórczości i powracania w publikacjach do wciąż tych samych wątków. Prelegent zaproponował, by organizować raz do roku sympozjum biblijne poświęcone wyłącznie nowym teoriom, hipotezom i argumentom, które to referowano by w zwięzłym czasie pięciu minut. Takie spotkania pozwalałyby zorientować się, co nowego dzieje się w biblistyce. Kolejnym wyzwaniem, jakie zasygnalizował w referacie prelegent, jest aktualizacja tekstu biblijnego – łączenie wyników żmudnej pracy egzegetycznej z potrzebami człowieka. W temacie aktualizacji ks. Węgrzyniak przedstawił sugestię, by otworzyć serię monografii, które byłyby odpowiedzią na aktualne problemy społeczno-polityczne. W ostatniej części wystąpienia prelegent podzielił się swoim przekonaniem o konieczności budowania i szukania hermeneutyki chrystologicznej.

Drugie wystąpienie tej sesji, referat dotyczący rozwoju światowej kartografii biblijnej w okresie od XV do XIX w., było połączone z prezentacją slajdów przedstawiających mapy Ziemi Świętej. Linsenbarth przedstawił i omówił główne rodzaje map biblijnych. Prezentacja kilkudziesięciu map biblijnych pokazała ewolucję w przedstawianiu terenów biblijnych od bardzo schematycznych do coraz to wierniejszych i bardziej szczegółowych.

Drugi dzień sympozjum rozpoczęto od Mszy św. sprawowanej w kaplicy WŚSD pod przewodnictwem bp. Zbigniewa Kiernikowskiego z diecezji siedleckiej. W homilii biskup podkreślił, że Słowo Boże jest tym czynnikiem w życiu człowieka, które wyrывa go ze stabilizacji egoizmu dla budowania świątyni Pana, którą jest dziś żywa wspólnota wierzących.

Czwarta sesja sympozjum została poprowadzona przez ks. dr. hab. Stefana Szymika (INB KUL). W sesji tej ks. prof. dr. hab. Waldemar Rakocy (INB KUL) przedstawił referat: *Geneza Prawa Mojżeszowego według teologii Pawłowej*, a dr Beata Urbanek (UŚ) zaprezentowała komunikat: *Idea przymierza w mowie Jezusa o pasterzu, brami i owcach (J 10,1-18.26-29)*.

Przedmiotem wystąpienia ks. Rakocego był fragment z Listu do Galatów mówiący o zarządzeniu Prawa przez aniołów (Ga 3,19). Referat składał się z dwóch części: analizy filologiczno-semantycznej sformułowania $\acute{o}$ νόμος διαταγείς δι' ἀγγέλων oraz analizy kontekstu teologicznego tego wyrażenia. Ks. Rakocy najpierw ustalił znaczenie wyrażenia $\acute{o}$ νόμος διαταγείς δι' ἀγγέλων – *Prawo zarządzane przez aniołów* (a właściwie przez jednego z nich). W dalszej części wystąpienia biblista ukazał rozumienie analizowanego wyrażenia w kontekście Pawłowej teologii Prawa, która nawiązuje do przymierzy z Abrahamem i na Synaju. Prelegent podkreślił, że Paweł widział przewagę przymierza z Abrahamem, kiedy to Bóg bezwarunkowo i nieodwołalnie w sposób bezpośredni obiecał Potomka (Chrystusa), nad przymierzem synajskim, gdy Bóg przez pośredników (aniołów i Mojżesza) przekazał Prawo, od którego zachowania uzależnione zostało

błogosławieństwo. W swoim nauczaniu Paweł wykorzystał fakt, że w przeciwieństwie do bezpośredniej obietnicy Potomka, Prawo nie pochodzi wprost od Boga. Następnie prelegent skomentował słowa Apostoła, który zapisy Starego Przymierza określił jako „bezsilne i nędzne żywioły świata” (Ga 4,1-9). Podkreślił, iż Paweł nie stwierdził, że Prawo Mojżeszowe i moce kosmiczne są ze sobą tożsame, ale że są sobie podobne w bezsilności wobec pojednania z Bogiem i zbawienia człowieka. Dlatego też, jak pokazał to na przykładach ks. Rakocy, Paweł nie powiedział ani razu o Prawie, że jest doskonałe. Przywołując opinie uczonych, widzących trudność w pogodzeniu świętości Prawa z jego całkowitą bezsilnością w obdarzaniu pełnią życia oraz podkreślających niekonsekwencję, iż to, co boskie nie ma boskiej mocy, którą winno posiadać, prelegent wykazał, że owe napięcie można przezwyciężyć, uwzględniając rolę aniołów w przekazaniu Prawa. Według Apostoła, Prawo jest dobrem zarządzonym przez aniołów (pośredników) i dlatego nieskutecznym w nawiązywaniu zbawczej relacji z Bogiem. Pełniąc jedynie rolę służebną, nie może warunkować obietnicy Potomka i przystępu do wysłużonych przez niego owoców zbawienia. Biblista ukazał też konsekwencje dla judaizmu i chrześcijaństwa, wynikające z tak rozumianej idei Prawa Mojżeszowego.

Komunikat dr Beaty Urbanek dotyczył idei przymierza w mowie Jezusa o pasterzu, bramie i owcach (J 10,1-18.26-29). Wystąpienie składało się z czterech części. Na początku prelegentka przedstawiła ogólnie zarys biblijnej idei przymierza i zwróciła uwagę na brak terminu *διαθηκή* (przymierze) w Ewangelii wg św. Jana. Następnie wskazała na Janowe teksty, w których motyw przymierza jest zauważalny: prolog (J 1,1-18), aluzje do małżeństwa (J 2,1-11; 3,29) i mowy pożegnalne (J 13-17). Trzecią część komunikatu stanowiła analiza egzegetyczna i literacka mowy Jezusa (J 10,1-18.26-29). Urbanek zwróciła szczególną uwagę na terminy: *pasterz*, *owczarnia/dziedziniec*, *brama* i *znać*. W ostatniej części komunikatu prelegentka wykazała istnienie idei przymierza w J 10,1-18.26-29, którą wyraża metafora pasterza i owiec (oparta na Ez 34, gdzie pojawia się *przymierze pokoju*) oraz myśl o poznaniu w J 10 (nawiązująca do nowego przymierza z Jr 31).

Piątej, ostatniej sesji sympozjum przewodniczył ks. prof. dr hab. Roman Bartnicki (UKSW). W czasie tej sesji ks. dr hab. Krzysztof Bardski (UKSW) wygłosił referat: *Od obrazu biblijnego do kontemplacji tajemnic wiary*, a o. dr Bernard Arndt (WSD Wrocław) przedstawił komunikat: *Najnowsze (tegoroczne) odkrycia archeologiczne w Magdali*.

Ks. Bardski rozpoczął swoje wystąpienie, dotyczące alegoryczno-symbolicznej lektury Biblii, od zobrazowania tematu referatu na bazie tekstu przedstawiającego opis lektury króla Salomona (Pnp 3,6-11). Prelegent ukazał najpierw rezultat egzegezy tego fragmentu, opierając się na metodzie historyczno-krytycznej (lektura ślubna niesiona w procesji, w której król przybywa do Jeruzolimy), a następnie sposób odczytania tego tekstu w tradycji Kościoła (obraz Kościoła przemierzającego czas, w którym znajduje się Chrystus Król, lub obraz Matki Najświętszej, która w swym łonie przyniosła Jezusa światu, albo krzyż święty dźwigający ciało Jezusa czy też wywyższenie Jezusa po prawicy Ojca, a nawet Pismo św., przez które Chrystus przychodzi do człowieka). Następnie ks. Bardski przedstawił itinerarium hermeneutyczne duchowej interpretacji Pisma św. oraz omówił materialny przedmiot badań nad opisanym zjawiskiem (świadczenia starożytne i średnio-wieczne). Jako narzędzie badawcze biblista wskazał semiotyczną teorię symbolu literackiego. Zwrócił uwagę, iż w dokumentach Kościoła i pracach nad Biblią termin: *symbol*, ze względu na swe negatywne znaczenie, łączone w potocznych myśleniu z czymś, co nie jest prawdziwe, pojawia się rzadko. Biblista mocno zaakcentował to, że tekst biblijny jak najbardziej posiada znaczenie dosłowne, historyczne, natomiast znaczenie symboliczne jest tym, co zostało „nadbudowane” na nim na przestrzeni wieków poprzez ciągłe jego relektury. Kolejnym punktem wystąpienia było ogólne przedstawienie noematyki.

Ks. Bardski zauważył, iż współcześnie odchodzi się od, używanego w starożytności i średniowieczu, terminu: *sens duchowy* na rzecz określić: *sens ponaddosłowny*, *sens metaegzegetyczny*, *sens progresywny* czy też *sens symboliczno-alegoryczny*. Biblista uzasadnił też aktualność interpretacji Pisma św. metodą alegoryczno-symboliczną, odwołując się do dokumentów Kościoła (DV 12; KKK 117; VD 37) i kontekstu ponowoczesności (dziś człowiek bardziej żyje w świecie obrazu, niż tekstu, wizualizacja bardziej przemawia). Na koniec prelegent wskazał trzy problemy dyskusyjne: kwestia statusu teologicznego interpretacji symboliczno-alegorycznej, dystans kulturowy względem świadectw starożytnych i średniowiecznych oraz niebezpieczeństwo dowolności interpretacji symboliczno-alegorycznej.

Komunikat o. Arndta dotyczył wykopalisk w Magdali nad jeziorem Genezaret. Prelegent zreferował stan trwających tam jeszcze prac archeologicznych, w których sam uczestniczył i zaprezentował niepublikowane zdjęcia. Obecnie wykopaliska w Magdali prowadzi o. Stefano de Luca. Tegoroczne prace zaowocowały odnalezieniem miejskich latryn oraz rozległego kamiennego nabrzeża z czasów rzymskich wraz z urządzeniami portowymi – polerami. Prelegent opowiedział też o własnym wkładzie w prace archeologiczne – rekonstrukcji hasmonejskiego dzbanu typu pitos, przeznaczonego do magazynowania oliwy bądź zboża.

Po ostatniej sesji przewodniczący SBP dokonał podsumowania całego sympozjum. Podkreślił, iż tegoroczne sympozjum było prawdziwą naukową debatą, od strony merytorycznej bardzo interesującą. W imieniu Zarządu SBP podziękował gospodarzowi abp. Damianowi Zimoniowi oraz organizatorom – śląskim biblistom za trud przygotowania i perfekcyjnego przeprowadzenia sympozjum oraz zaprosił wszystkich na przyszłoroczne 50. Jubileuszowe Sympozjum Biblistów Polskich do Warszawy (18–20 września 2012), połączone z dziękczynną pielgrzymką do Sanktuarium Matki Bożej Ostrobramskiej w Wilnie (21–22 września 2012).

Załącznik 1

Jej Magnificencja

Prof. dr hab. Katarzyna Chałasińska-Macukow
Rektor Uniwersytetu Warszawskiego

Zebrani w Katowicach na VIII Walnym Zebraniu i 49. Sympozjum Biblistów Polskich, wyrażamy głębokie zaniepokojenie i oburzenie deklaracją dr hab. Magdaleny Środy, nauczyciela akademickiego Uniwersytetu Warszawskiego, która w nawiązaniu do haniebnego wyczynu Adama Darskiego, ps. Holocausto vel Nergal, publicznie obwieściła: „Też mam ochotę podrzeć Biblię”.

Jesteśmy gremium zatwierdzonym przez Konferencję Episkopatu Polski, którego celem jest pogłębianie znajomości Pisma Świętego przez badania naukowe i rozpowszechnianie Słowa Bożego w duchu II Soboru Watykańskiego. Stowarzyszenie Biblistów Polskich tworzy 80 samodzielnych pracowników naukowych, 161 doktorów oraz 37 osób ze stopniem licencjata teologii – łącznie 278 osób. Są wśród nas pracownicy wielu polskich wyższych uczelni i wykładowcy wyższych seminariów duchownych.

Doktor hab. Magdalena Środa wielokrotnie i w niewybredny sposób dawała wyraz swej wrogości wobec Kościoła oraz wiary i moralności chrześcijańskiej. Jednak tym razem jej słowa zbyt daleko wykraczają poza ramy fundamentalnej przyzwoitości. Oto nauczyciel akademicki deklaruje gotowość podarcia Pisma Świętego, przyłączając się

do wydłużania pasma nieszczęść i prześladowań wierzących, do jakich posuwali się komuniści i narodowi socjaliści. Odnosząc się z pogardą do Boga, niszczyli księgi święte, by jeszcze bardziej upokorzyć Jego wyznawców.

Oczekujemy zajęcia właściwego stanowiska Władz Uniwersytetu Warszawskiego w tej bulwersującej sprawie.

Za Walne Zebranie i Zarząd SBP
ks. prof. zw. dr hab. Waldemar Chrostowski
Przewodniczący Stowarzyszenia Biblistów Polskich
Katowice, 20 września 2011 r.

Załącznik 2

Szanowny Pan
Juliusz Braun
Prezes Zarządu Spółki Telewizja Polska S.A.
Warszawa

Zebrani w Katowicach na VIII Walnym Zebraniu i 49. Sympozjum Biblistów Polskich przyłączamy się do powszechnego oburzenia, które znalazło wyraz w pisemnych, a daleko bardziej w niepisanych protestach, wyrażając stanowczy sprzeciw wobec zatrudnienia w programie „The Voice of Poland” Adama Darskiego, ps. Holocausto vel Nergal.

Jesteśmy gremium zatwierdzonym przez Konferencję Episkopatu Polski, którego celem jest pogłębianie znajomości Pisma Świętego przez badania naukowe i rozpowszechnianie Słowa Bożego w duchu II Soboru Watykańskiego. Stowarzyszenie Biblistów Polskich tworzy 80 samodzielnych pracowników naukowych, profesorów i doktorów habilitowanych, a także 161 doktorów oraz 37 osób ze stopniem licencjata teologii – łącznie 278 osób.

Z niedowierzaniem i zażenowaniem reagujemy na wyjaśnienia, jakich udzieliła Joanna Stępień-Rogalińska, rzeczniczka TVP, a następnie Dyrekcja Programu 2 Telewizji Polskiej SA. Są one karkołomną próbą usprawiedliwienia zatrudnienia skandalizującego satanisty w telewizji publicznej oraz ukrywania winnych za to poważne i skutkujące bolesnymi konsekwencjami nadużycie zaufania społecznego. Uznajemy za haniebne, by w Polsce, która z takim trudem i przy decydującym wkładzie ludzi wierzących w Boga i wyznających wartości chrześcijańskie wybiła się na niepodległość, promowano i za publiczne pieniądze opłacano osobę, która – bez żadnych skrupułów oraz w sposób nasuwający najgorsze i najbardziej mroczne skojarzenia – posuwa się do profanowania ksiąg świętych wyznawców judaizmu i chrześcijan.

Domagamy się szacunku dla tożsamości i wrażliwości milionów katolików. Biblia jest bezcennym Słowem Bożym oraz najważniejszym pomnikiem ludzkiej wiary i kultury.

Za Walne Zebranie i Zarząd SBP
ks. prof. zw. dr hab. Waldemar Chrostowski
Przewodniczący Stowarzyszenia Biblistów Polskich
Katowice, 20 września 2011 r.